

Inhoudelijk werkingsverslag 2014
Erfgoedconvenant Projectvereniging Viersprong Land Van Rode

**Gemeenten Melle, Merelbeke, Oosterzele en
Sint-Lievens-Houtem**

Inhoud

Inleiding

Werking van de cultureel-erfgoedcel6

1. Projecten en initiatieven.....7

1.1 Projecten die de cultureel-erfgoedcel zelf initieert7

1.1.1 Tracé Travak. Arbeidsmobiliteit in het Land Van Rode (1870-1970).....7

1.1.2 Erfgoedbank Land Van Rode8

1.1.3 Erfgoededucatie: Reuzen in het Land Van Rode9

1.1.4 Ontmoetingsdag voor erfgoedvrijwilligers10

1.1.5 Traject subsidieaanvraag in kader van het programma voor plattelandsontwikkeling PDPO III11

1.2 Projecten en initiatieven die de cultureel-erfgoedcel mee coördineert en/of ondersteunt15

1.2.1 Het vliegveld van Gontrode tijdens WOI15

1.2.2 Inventarisatie religieus erfgoed18

1.3 Projecten waarbij de cultureel-erfgoedcel als partner optreedt19

1.3.1 Inventariseren en schonen van de archieven van COO Oosterzele, KVLV Scheldewindeke en Samenwerkende Maatschappij Broedermin Balegem.....19

1.3.2 Gemeentemuseum Melle20

1.3.3 Communicatie en promotie Houtem Jaarmarkt20

1.4 Nationale erfgoedevenementen21

1.4.1 Erfgoeddag 2014 - Voorbereiding Erfgoeddag 201521

1.4.2 Nacht van de Geschiedenis.....22

1.4.3 Nacht van de Duisternis.....22

2. Permanente werking24

2.1 De cultureel-erfgoedcel als knooppunt voor kennis en expertise-uitwisseling, samenwerking en netwerking	24
2.1.1 Kenniscentrum en eerste aanspreekpunt ..	24
2.1.2 Omgevingsanalyse	24
2.1.3 Vorming voor erfgoedactoren	24
2.1.4 Vorming voor erfgoedcoördinatoren	25
2.1.5 Overlegstructuren en projectwerkgroepen	26
2.1.6 Vrijwilligerswerking –en beleid.....	31
2.1.7 Ontmoetingsdag voor Oost-Vlaamse kerkbesturen.....	31
2.2 Beleidsplanning	32
2.2.1 Ondersteuningsbeleid: projectsubsidierereglement, uitleendienst en impulssubsidies EGD, depotbeleid – groepsaankoop provincie Oost-Vlaanderen	32
2.2.2 Jaarverslag 2014.....	34
2.2.3 Opmaak beleidsplan 2015-2020.....	34
2.2.4 Ronde van de cultuurraden en de lokale adviesraden.....	35
2.3 Communicatie	35
2.3.1 Website, nieuwsbrief.....	35
2.3.2 Sociale media:.....	36
2.3.3 De Krant van 't Rhodeland.....	36
2.3.4 Regionale programmabrochure Erfgoeddag.....	36
2.3.5 Markten en beurzen	37
2.3.6 Pers en gemeentelijke infokanalen	37
2.3.7 Houtem jaarmarkt	37
2.3.8. Huisstijl erfgoedcel Viersprong.....	37

2.4 Administratieve taken	38
2.5 Stagebegeleiding	38
3. Erfgoedcel Viersprong in de pers	39

Inleiding

Dit werkingsverslag gaat na welke specifieke acties in 2014 werden ondernomen om het diverse lokale cultureel erfgoed van het Land Van Rode op de kaart te zetten, te borgen en te bewaren, samen met alle enthousiaste erfgoedvrijwilligers –en organisaties en andere partners, rekening houdend met de strategische en operationele doelstellingen van het beleidsplan 2010-2014 zoals vastgelegd in de beheersovereenkomst 2010-2014.

Dit jaarverslag 2014 werd voorgelegd aan de reflectiegroep op 2 maart 2015 en werd op 17 maart 2015 goedgekeurd door de raad van bestuur van de projectvereniging Viersprong.

Werking van de cultureel-erfgoedcel

Het personeelbestand kende in 2014 een wijziging. Ans Van de Cotte was in zwangerschapsverlof van 21 februari t.e.m. 29 juni, aangevuld met één maand ouderschapsverlof. Ze werd gedurende die periode vervangen door Roos Coppens. Na haar terugkeer werkte Ans 4/5 tot het einde van het jaar. Roos bleef ook na de terugkeer van Ans Van de Cotte werken bij de cultureel-erfgoedcel. Elisa De Puyseleyn werkte voltijds als erfgoedcoördinator. Lien Ceuppens bleef aan de slag als projectcoördinator van het project Tracé Travak t.e.m. 19 januari.

De reflectiegroep ondersteunde de cultureel-erfgoedcel inhoudelijk en kwam tweemaandelijks samen. Hij is samengesteld uit de cultuurbeleidscoördinatoren, de coördinator, de erfgoedcoördinatoren en diverse (lokale en bovenlokale) erfgoedexperten en -vrijwilligers. De leden van de reflectiegroep hebben een adviserende stem en bereiden de vergaderingen van de raad van bestuur mee voor. Reflectiegroep en raad van bestuur wisselen elkaar dus maandelijks af (d.w.z. in de maand dat er raad van bestuur is, is er geen reflectiegroep en omgekeerd). In 2014 kwam de reflectiegroep 4 keer samen.

De raad van bestuur heeft de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid over de cultureel-erfgoedcel. In 2014 kwam de raad van bestuur zeven keer samen.

1. Projecten in initiatieven

1.1 Projecten die de cultureel-erfgoedcel zelf initieert

1.1.1 Tracé Travak. Arbeidsmobiliteit in het Land van Rode (1870-1970)

Interactieve, reizende tentoonstelling

In februari 2012 ging het cultureel-erfgoedproject Tracé Travak van start. Tijdens dit project werd de geschiedenis van de arbeidsmobiliteit in het Land van Rode onderzocht en ontsloten via een reizende tentoonstelling.

In 2014 reisde de interactieve tentoonstelling Tracé Travak rond in het Land van Rode. Ze was te gast in het cultuurcentrum De Fabriek in Sint-Lievens-Houtem, het toeristisch informatiepunt De Pastorie in Munte, het psychiatrisch ziekenhuis Caritas in Melle, het woonzorgcentrum Ter Kimme in Sint-Lievens-Houtem, het gemeentehuis van Melle, de sporthal van Oosterzele en het Provinciaal Zorgcentrum in Lemberge.

Erfgoededucatie

In de tentoonstelling Tracé Travak werd een educatief parcours verwerkt, afgestemd op de derde graad van het lager onderwijs. Samen met een werkkaart konden kinderen dit parcours verkennen. Het educatieve parcours en de kinderwerkkaart maakten deel uit van het educatieve luik binnen het project Tracé Travak. In 2014 schreven 3 scholen zich voor dit educatieve luik in. Er werden in totaal 130 kinderen bereikt. Zij namen allen deel aan een introductieles, bezochten nadien de tentoonstelling en doorliepen er het educatieve parcours.

Op elke locatie waar de interactieve tentoonstelling te gast was, konden bezoekers de kinderwerkkaart verkrijgen om op eigen houtje het educatieve luik te volgen.

Promotie en samenwerkingsverbanden

Tracé Travak vond ook in 2014 in het Netwerk Duurzame Mobiliteit een stevige partner voor het uitwerken van een gezamenlijke activiteitenkalender. Samen met het Netwerk Duurzame Mobiliteit werd een acteursduo aangesproken om een cabaretvoorstelling rond mobiliteit (zowel verleden als toekomst) uit te werken. Dit cabaret, dat de naam 'Café Travak' kreeg, werd in 2013 al in drie van de vier gemeenten (Melle, Merelbeke, Oosterzele) opgevoerd, telkens op een locatie waar in het verleden een sociaal knooppunt ontstond dankzij de veranderde mobiliteit. In 2014 werd het cabaret in Sint-Lievens-Houtem opgevoerd. Tijdens het cabaret werden volkse liederen, volkse verhalen en gedichten over de lokale mobiliteit gezongen en voorgedragen. De voorstelling lokte 61 toeschouwers.

Tracé Travak werkte ook samen met Heemkunde Houtem om op donderdag 2 januari een tweede uitdeelactie in de stations van Burst en Herzele te organiseren. Samen met Heemkunde Houtem organiseerde Tracé Travak op 6 januari de feestelijke opening van de tentoonstelling in Sint-Lievens-Houtem waarop zo'n 150 aanwezigen waren.

Het project communiceerde over de aan het project verbonden activiteiten, de tentoonstelling, het educatieve luik en het ondersteuningstraject via de nieuwsbrief van de cultureel-erfgoedcel, de gemeentelijke infobladen, de regionale en nationale pers, Twitter en Facebook.

Duurzame ontsluiting project

De resultaten van het onderzoek en het ingezamelde materiaal werden in 2014 verder ontsloten via de blog (www.tracetravak.be of tracetravak.wordpress.com) en de Erfgoedbank Land van Rode.

1.1.2 Erfgoedbank Land Van Rode

De cultureel-erfgoedcel ging in 2012 online met een regionale erfgoedbank, een digitale databank met het verleden van het Land van Rode in woord en in beeld. Met de regionale erfgoedbank spoort de cultureel-erfgoedcel het cultureel erfgoed en het 'zwerfgoed' van de regio op, om het te digitaliseren en te ontsluiten. De back end van de erfgoedbank doet dienst als collectiebeheerssysteem voor eigenaars van collecties. De publiekswebsite draagt bij tot het creëren van een draagvlak voor het lokale cultureel erfgoed en tot een brede bewustwording bij het publiek. De collectie is doorzoekbaar op www.erfgoedbanklandvanrode.be en streeft naar interactie met het publiek via de koppeling met sociale media en het plaatsen van reacties.

Na de lancering van de erfgoedbank in 2012 trok de cultureel-erfgoedcel meer **vrijwilligers** aan om de erfgoedbank te vullen (zie ook 2.1.6 vrijwilligerswerking). Drie mensen vervullen op regelmatige basis taken i.v.m. de erfgoedbank zoals het digitaliseren van particuliere collecties en het beschrijven van het verzamelde materiaal in de back end van de erfgoedbank. Hierbij worden ze door de cultureel-erfgoedcel begeleid en krijgen ze een vorming op maat over duurzame digitalisering en de beschrijving van de objecten. De cultureel-erfgoedcel waakt over de toepassing van internationaal erkende standaarden. Op 14, 21, 29 en 31 januari, 11, 12 en 31 maart, 15, 17 en 24 april, 14 mei, 10 juni, 9 juli, 13 augustus werden vrijwilligers opgeleid en opgevolgd of waren er contacten met eigenaars van privécollecties rond het verzamelen van de metadata bij hun collecties.

In 2014 kwam de stuurgroep van de Erfgoedbank niet samen aangezien de laatste vergadering plaats vond in het najaar van 2013.

De erfgoedbank wordt ingezet om thema's waarrond de cultureel-erfgoedcel inhoudelijk werkt te promoten en verder in beeld te brengen. Periodiek bundelt de erfgoedbank beeldmateriaal in **thematische e-expo's**. In 2014 kregen volgende e-expo's een plaatsje op de Erfgoedbank

- *De tram, altijd een beetje reizen* over de buurtspoorwegen en tramlijnen in het Land van Rode
- *Grenzeloos* in het kader van Erfgoeddag 2014
- *75 jaar chiro Scheldering* in kader van het jubileumjaar van de jongenschiro van Melle
- *50 jaar chiro Geertrui* in kader van het jubileumjaar van de meisjeschiro van Melle.

De website www.erfgoedbanklandvanrode.be kreeg in 2014 een aantal updates die het gebruiksgemak van de website verhoogden:

- De navigatiefunctie van de website is verbeterd. Via de linkerkolom kunnen zoekopdrachten verfijnd worden door de toepassing van filters. In de verkregen selectie kan er nu makkelijker genavigeerd worden van het ene naar het andere object of terug naar het overzicht.
- De linken tussen objecten zijn visueel zichtbaar via thumbnails. In de erfgoedbank worden gerelateerde foto's, archiefstukken, documenten aan elkaar gelinkt in de back end van de website. Deze relaties waren voordien in lijstweergave zichtbaar maar zijn nu ook visueel zichtbaar via thumbnails op de publiekswebsite.

Om de erfgoedbank verder te promoten reist de **erfgoedbankautomaat** (mobiele tentoonstellingskast vormgegeven als bankautomaat met een ingebouwd touchscreen) rond in het Land van Rode. De erfgoedbankautomaat was te gast in GC De Kluize, de bibliotheek van Merelbeke, het chirolokaal in Melle, de bibliotheek van Melle en woonzorgcentrum Het Lindeken Merelbeke. De erfgoedbankautomaat brengt de cultureel-erfgoedcollecties tot bij het publiek en werkt aan de bekendheid van de erfgoedbank. In 2014 organiseerde de cultureel-erfgoedcel een **scansessie** op 2 juni in de foyer van het GC De Kluize in Oosterzele. De facebookpagina van de erfgoedbank houdt de volgers op de hoogte van nieuwtjes en betreft het publiek bij de erfgoedbank. De pagina heeft 167 volgers.

De erfgoedbank zocht verder afstemming met bestaande databanken. De metadata van de Lucy Gelber collectie werden in 2014 door een vrijwilliger verder ingevoerd waardoor de liedjes van het werkingsgebied te beluisteren zijn op de erfgoedbank.

De databank "stemmen uit het verleden" van de UGent rond dialecten is nog niet operationeel. De dialectenfragmenten van de UGent werden in 2014 verder getranscribeerd door een vrijwilliger. De fragmenten uit het werkingsgebied van de cultureel-erfgoedcel krijgen een plaats op de erfgoedbank.

De cultureel-erfgoedcel houdt contact met de website-ontwikkelaar bij de opvolging van technische problemen. Op 6 augustus was er een overleg tussen de cultureel-erfgoedcel en Pure Sign over de vereenvoudiging van de thesaurus, de zoekfunctionaliteiten van de website en de mogelijkheid van een vereenvoudigd invulscherf voor invoerders.

De collectie groeide uit tot ongeveer 2600 objecten en 110 geluidsfragmenten. In 2014 bezochten 9.776 gebruikers de website (terugkerende en unieke gebruikers samen), een verdubbeling ten opzichte van 2013. 24,6 % zijn terugkerende bezoekers. De bezoekduur bedraagt gemiddeld 2:56 minuten. De meeste bezoekers komen op de website terecht via Google (66,5%). 16,1% surft direct naar de website. 7% vindt de website via sociale media.

1.1.3 Erfgoededucatie: Reuzen in het Land Van Rode

Via het project Reuzen in het Land Van Rode leren leerlingen uit de tweede graad de reus/reuzen en de reuzengemeenschappen in de omgeving van de school kennen. Het project is op maat gemaakt

van elke deelnemende klas. Aan de hand van een aantal klassikaal uit te voeren opdrachten krijgen de kinderen de tradities en gebruiken mee met betrekking tot de reuzen en de context waarbinnen hun 'eigen' reus is ontstaan.

Op 29 januari werd het reuzenproject voorgesteld aan alle Oosterzeelse lagere scholen op de pedagogische studiedag ingericht door GC De Kluize.

Het project dat startte in november 2013 liep verder tot juni 2014 met als hoogtepunt van het jaar het moment waarop de reus/reuzen onder begeleiding van de reuzengemeenschap een bezoek brachten aan de school. In de loop van het jaar besliste de Fransiscusschool Melle om niet meer deel te nemen aan het project omwille van gezondheidsredenen van de begeleidende leerkracht. Het project werd na schooljaar 2013-2014 in juni met alle betrokken partijen (de cultureel-erfgoedcel, scholen, Mooss vzw, reuzengemeenschappen) geëvalueerd. De keuze om per schooljaar te blijven werken met één school per gemeente werd opnieuw gunstig geëvalueerd gezien de intensieve begeleiding van de deelnemende klassen door de cultureel-erfgoedcel. Er namen 43 leerlingen deel aan het project.

Het project werd deels gefinancierd met DYNAMO 3-middelen van CANON cultuurcel.

In juni 2014 kregen alle lagere scholen binnen het werkingsgebied van de cultureel-erfgoedcel opnieuw een uitnodiging om deel te nemen aan het project.

De derde editie van het project startte in november 2014 met 3 deelnemende scholen: de gemeentelijke basisschool Melle, twee klassen van het GILKO Merelbeke, en twee klassen van De Leefschool in Oosterzele. Tijdens dit schooljaar nemen 117 leerlingen deel aan het project.

1.1.4 Ontmoetingsdag voor erfgoedvrijwilligers

Naar jaarlijkse gewoonte organiseerde de cultureel-erfgoedcel ook in 2014 de ontmoetingsdag voor erfgoedvrijwilligers. Dit jaarlijks terugkerend evenement is de gelegenheid bij uitstek om de vrijwilligers te bedanken voor hun inzet voor het lokale cultureel erfgoed maar ook om elkaar beter te leren kennen.

Op het **programma** stond:

10u30 – 12u30: gegidst bezoek aan Mola, Provinciaal Molenmuseum

12u30 – 13u30: lunch op provinciaal domein Puyenbroeck

14u – 16u: gegidst bezoek aan het Sierteeltmuseum van Lochristi

16u – 17u: koffie en Loots bloemengebakje.

Er namen 31 enthousiastelingen deel.

1.1.5 Traject subsidieaanvraag in kader van het programma voor plattelandsontwikkeling PDPO III

Op 14 november diende de cultureel-erfgoedcel een subsidieaanvraag in, in het kader van het programma voor plattelandsontwikkeling PDPO III of Platteland Plus rond het tuinbouwverleden in Destelbergen, Lochristi, Melle, Merelbeke, Oosterzele en Sint-Lievens-Houtem.

Projectomschrijving

Het project ontsluit het tuinbouwverleden van zes gemeenten op een duurzame en hedendaagse manier voor een breed publiek aan de hand van een aantal vernieuwende en geijkte methodieken. De focus ligt op de verschillende deelgebieden van tuinbouw, met name sierteelt, fruit- en groenteteelt. Bij de uitwerking van het project worden twee sporen gevolgd.

Twee sporen

- ***Creatie van een trefplek in elke gemeente met cultuurtoeristische informatiedragers die het tuinbouwverleden kenbaar maken voor een breed publiek. De trefplekken worden opgenomen in een hedendaags toeristisch netwerk.***

Het project creëert of herwaardeert een trefplek in elke gemeente en integreert hierin toeristisch-recreatieve belevingselementen die het tuinbouwverleden ontsluiten. Ze vormen een harmonieus geheel met de omgeving, met respect voor de open ruimte. De open ruimte wordt creatief ingericht wat een meerwaarde betekent op buurtniveau. De trefplekken worden inhoudelijk en vormelijk ingericht vanuit de actieve participatie van de inwoners waarbij ze dus als coproducent fungeren. Per trefplek wordt een werkgroep opgericht bestaande uit inwoners aangevuld met specifieke doelgroepen (jongeren, psychiatrische patiënten, mensen met een verstandelijke beperking). Voor de aanplanting van groen op de trefplekken wordt een beroep gedaan op de lokale tuinbouwers. Heesters en struiken worden van hen afgenomen. Het behoud en beheer van de trefplek wordt gewaarborgd door een peter-en meterschap vanuit de lokale inwoners. Innovatieve toeristisch-recreatieve belevingselementen worden in elke trefplek geïntegreerd. Een iBeacon per trefplek brengt analoog (tekst- en beeldmateriaal op label) en digitaal (audiofragmenten, videobeelden en verhalen in te lezen via smartphone of tablet) een aspect van het tuinbouwverleden in beeld. Bezoekers kunnen audiofragmenten beluisteren via audionetics of trapzuilen. Een trapzuil is een duurzaam educatief belevingselement. Recreanten maken al trappend energie aan en kunnen zo getuigenissen beluisteren over het tuinbouwverleden en –heden.

In Melle, Oosterzele en Sint-Lievens-Houtem worden nieuwe trefplekken gecreëerd. In Merelbeke, Destelbergen en Lochristi worden bestaande openbare plaatsen geherwaardeerd door de integratie van bovenvermelde innovatieve toeristisch-recreatieve belevingselementen die het tuinbouwverleden ontsluiten.

De trefplekken functioneren autonoom als ontmoetingsruimte op buurtniveau en zijn onderdeel van een hedendaags toeristisch netwerk in de zes gemeenten. De verschillende trefplekken streven naar een maximale uniformiteit en herkenbaarheid voor de bezoeker. Ter bewaking hiervan worden experts aangetrokken.

- Een fietslus, gebaseerd op de fietsknooppunten, verbindt de verschillende trefplekken in een authentiek plattelandskader. De trefplekken functioneren daarbij als mogelijke instapplaats voor recreanten. De fietslus is opgenomen in een infogids, op de website en kan via een app van Route You gedownload worden op smartphone of tablet. De fietslus wordt verder ingevuld met iBeakens die het tuinbouwverleden ontsluiten.
- De fietslus versterkt de lokale economie door een samenwerking met de lokale horeca. Vanuit het project wordt gewerkt aan de toeristische kwaliteiten en de aantrekkingskracht van de regio. Een regio wordt pas interessant voor de bezoeker als zowel de verblijfskwaliteit als de kwaliteit van de lokale horeca voor de bewoners zelf hoog is. Aangezien de horeca in belangrijke mate bijdraagt tot de economische ontwikkeling van een gemeente werd besloten een nauwe samenwerking aan te gaan met een aantal horecazaken die op en langs de fietslus liggen. Via het visitor engagement and activator program van iBeaken wordt het publiek betrokken en naar de lokale horeca geleid. Het visitor engagement en activator program van iBeaken stimuleert het inlezen van de iBeakens. Bezoekers verzamelen zo punten die ingewisseld kunnen worden tegen producten bij de lokale horecazaken. Horecazaken zetten ook streekgerechten van vroeger terug op het menu en/of creëren met oude groenten- en fruitsoorten nieuwe gerechten voor het publiek.
- ***Kennismaking met hedendaagse tuinbouwbedrijven via een educatief aanbod.***

Om tot een sterke coherentie te komen van het tuinbouwverleden met het tuinbouwheden van de regio wordt een aanvullend actueel referentiekader geschapen onder de vorm van een educatief traject. De bedoeling is de ambachtelijke technieken die vroeger toegepast werden in de tuinbouwsector terug onder de aandacht te brengen. Het educatieve traject geeft een impuls aan de ontwikkeling van nieuwe manieren en methodieken om ambachtswijsheid en -vaardigheden levend te houden, te bewaren en over te dragen naar nieuwe generaties.

Het nieuw ontwikkelde educatieve aanbod brengt inwoners en geïnteresseerden in contact met hedendaagse tuinbouwbedrijven en verhoogt zo het historisch bewustzijn over het tuinbouwverleden van de streek. In samenwerking met VELT en Landelijke Gilden wordt een workshopreeks ontwikkeld rond tuinbouw vroeger en nu.

De workshopreeks combineert praktijkgerichte vormingen met erfgoededucatie en actualiseert oude technieken en gewoontes. Het bewustzijn rond duurzaamheid en de bestrijding van voedselverspilling wordt eveneens verhoogd. De vormingen vinden plaats in lokale tuinbouwbedrijven zoals een CSA bedrijf, een zorgboerderij en een bio-tuinbouwbedrijf. De organisatie van de vormingen in tuinbouwbedrijven doet de appreciatie voor de sector en de consumptie van tuinbouwproducten stijgen. Het educatieve traject brengt daarnaast verschillende bevolkingsgroepen (recreanten, bewoners, tuinbouwers) op het platteland samen en heeft zo aandacht voor het borgen van immaterieel cultureel erfgoed.

Methodieken

- Bottom-up-werking: het project komt tot stand vanuit de actieve participatie van de inwoners van de zes gemeenten. Zij bepalen het eindresultaat van het project. Hiervoor worden een overkoepelende stuurgroep en zes werkgroepen opgericht.
- Onderzoek: in de gemeentes Destelbergen, Lochristi, Melle, Merelbeke, Oosterzele en Sint-Lievens-Houtem wordt onderzoek gevoerd naar het tuinbouwverleden van de streek (o.a. bronnenonderzoek en literatuurstudie). Het aanwezige tuinbouwverleden wordt in kaart gebracht en geïnventariseerd in samenwerking met erfgoedvrijwilligers.
- Cometamodel: via het cometamodel registreren vrijwilligers relevante collecties. Het cometamodel is een model, ontwikkeld door en voor cultureel-erfgoedbeheerders, om collecties op collectieniveau op uniforme wijze te registreren.
- Scansessies: particulier erfgoed wordt opgespoord, gedigitaliseerd en ontsloten via thematische scansessies i.s.m. Landelijke Gilden en hun leden. Inwoners en tuinbouwers met relevant beeld- en archiefmateriaal kunnen op een aantal vaste momenten in bibliotheken en culturele centra terecht om ter plekke het materiaal te laten digitaliseren en beschrijven. De collecties krijgen een plaats op www.erfgoedbanklandvanrode.be.
- Oral History: lokale verhalen over het tuinbouwverleden worden via de methodiek van de mondelinge geschiedenis geregistreerd. Via oral history reconstrueren getuigen het verleden en worden mondelinge bronnen aangemaakt.

Duurzame educatieve en cultuurtoeristische eindproducten:

- Zes trefplekken die een meerwaarde genereren voor de buurt en structureel verankerd zijn. Op elke plek is het tuinbouwverleden ontsloten aan de hand van toeristisch-recreatieve belevingselementen.
- iBeakens met analoge (tekst en beeld op label) en digitale (audio, video en verhalen die gelezen worden via smartphone en tablet) informatie over het tuinbouwverleden, geïntegreerd in de trefplekken en de fietslus.
- Audionetics met audiofragmenten over het tuinbouwverleden als educatief en energieneutraal belevingselement, geïntegreerd in de trefplekken en de fietslus.
- Educatieve lessenreeks met focus op oude methodieken en gebruiken, duurzaamheid en bestrijding voedselverspilling ingebed in hedendaagse tuinbouwbedrijven.
- Een fietslus langs de zes ontmoetingsplaatsen volgens de fietsknooppunten in een groen en authentiek plattelandskader met belevingselementen (iBeakens, audionetics) die toeleiden naar lokale horeca.
- Toeristische arrangementen bij lokale horeca.
- Ontsluiting van verzamelde cultureel-erfgoedcollecties en private collecties via de erfgoedbank, www.erfgoedbanklandvanrode.be. De erfgoedbankautomaat brengt de erfgoedbank tot bij het publiek in de vorm van een bankautomaat met ingebouwd touchscreen. De erfgoedbankautomaat reist rond in de gemeentes en laat een breed publiek kennis maken met verzameld materiaal via digitale e-expo's.
- Uitgave van een laagdrempelige informatiegids met historische achtergrondinformatie, overzicht van deelnemende horecazaken, traject van de fietslus, overzicht van de trefplekken en opname educatief aanbod.

- Uitbreiding van de website www.erfgoedcelviersprong.be met een projectwebsite die alle informatie kenbaar maakt voor een breed publiek.
- Publieksmoment begin 2017.

De voorbereiding van het projectdossier liep van augustus tot november. In die periode werden de nodige partnerschappen aangegaan en verschillende samenwerkingen geformaliseerd. De cultureel-erfgoedcel pleegde overleg met diverse actoren op:

- 8/7, 2/9, 26/9: overleg plattelandsloket provincie Oost-Vlaanderen
- 21/8, 18/10: overleg toerisme Scheldeland en toerisme Vlaamse Ardennen
- 26/8, 6/10, overleg Psychiatrisch centrum Caritas i.f.v. inrichting ontmoetingsruimte op domeinen van het centrum
- 28/8: overleg Tuinbouwschool Melle
- 4/9: overleg Centrum Agrarische Geschiedenis
- 8/9: overleg ILVO
- 10/9: overleg Ibeaken
- 15/9: overleg hogeschool Gent, afdeling Melle
- 15/9, 28/10: overleg Landelijke Gilden
- 16/9: overleg VELT nationaal
- 7/10: overleg Christophorusgemeenschap Munte i.f.v. inrichting ontmoetingsruimte op domeinen van de gemeenschap
- 7/10, 16/10: overleg toerisme Oost-Vlaanderen, toerisme Wetteren, toerisme Scheldeland, toerisme Waasland, dienst toerisme Lochristi
- 14/10: overleg toerisme Wetteren
- 27/10: voorstelling ontmoetingsruimtes aan de Provinciale Kwaliteitskamer
- 25/11: overleg Blauw Kasteel Scheldewindeke

In kader van de financiering van het project met eigen middelen stelde erfgoedcel Viersprong een sponsordossier op. Er vond daarover overleg plaats met Eandis op 22/10, die inging op de vraag. De cultureel-erfgoedcel vroeg daarnaast projectsteun aan bij CERA Gent-Bloemenland en CERA Dender-Zwalm. In de loop van 2015 verwacht de cultureel-erfgoedcel een beslissing van de adviesraden van CERA.

In de loop van 2015 wordt de cultureel-erfgoedcel als hoofdpromotor op de hoogte gebracht van de beslissing over de subsidieaanvraag PDPO III (vermoedelijk mei/juni 2015).

1.2 Projecten en initiatieven die de cultureel-erfgoedcel mee coördineert en/of ondersteunt

1.2.1 Het vliegveld van Gontrode tijdens WO I

Inhoud van het project

Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog had Duitsland een duidelijke voorsprong in de ontwikkeling en bouw van zeppelins. Op een uitgestrekt terrein in de "Lembergse kouter", gelegen op het grondgebied van de dorpen Gontrode (Melle) en Lemberge (Merelbeke), werd in het voorjaar van 1915 een reusachtige luchtschipbasis opgetrokken door het Duitse leger. Het ging om de bouw van een gigantische hal, geschikt voor het aanmeren van zeppelins, van 180 bij 76 meter. De hal was 50 meter hoog en verrees in enkele maanden tijd (ter vergelijking: het grondoppervlak van de Sint-Baafskathedraal is 118m x 46m).

In de nacht van 6 op 7 juni 1915 stortte een van de zeppelins met als eindbestemming Gontrode, neer boven Sint-Amandsberg. Het verhaal over dit bijzonder vliegveld spreekt nog steeds tot de verbeelding van veel inwoners tussen Gontrode en Gent. Na het vertrek van de zeppelins verrees er te Gontrode nieuwe gebouwen voor de volgende bezoekers van het vliegveld, de Gotha IV-vliegtuigen die opnieuw ingezet werden om raids boven Londen uit te voeren.

De gemeente Melle en de cultureel-erfgoedcel vertellen het vergeten verhaal van het vliegveld van Gontrode opnieuw en maken het toegankelijk voor een breed publiek. Hierbij wordt de relatie stad-platteland aangegrepen om dwarsverbanden te zoeken tussen de verschillende erfgoed- en toeristische actoren. De bredere context van de luchtvaartgeschiedenis boven Gent en de Gentse rand, waarbinnen het vliegveld van Gontrode een prominente plaats innam, vormt de uitgezette krijtlijn van de productontwikkeling.

In 2014 ging het project het vliegveld van Gontrode tijdens WO I van start.

De hoofdpromotor van het project is de cultureel-erfgoedcel, de copromotor is de gemeente Melle. Het project is goedgekeurd voor een totale projectkost van € 59.602 waarvan het project maximum € 38.741 cofinanciering kan ontvangen (waarvan €11.622 provinciale, €12.864 Vlaamse en €14.254 Europese cofinanciering).

Verwezelijkingen van het project

Tijdens de 1ste projectfase lag de focus voornamelijk op het **onderzoek** m.b.t. het vliegveld van Gontrode en de bredere luchtvaartgeschiedenis (januari tot juli 2014).

- Het **materiaal rond het vliegveld van Gontrode werd verzameld en in kaart gebracht**. Een aantal experts rond het thema engageerde zich voor het onderzoek en toonde betrokkenheid vanuit de werkgroep rond WO I. Frederik Vanderstraeten en Piet Dhanens (auteurs van 'Luchtschip ontploft boven Gent' en 'De luchtvaartgeschiedenis boven Gent'), Henk Tyberghein en Ignace Van Doorselaer (inwoners van Gontrode en WO I-adepten), en Thomas Genth (kleinzoon van Duitse Luitenant Adolf Genth die Gontrode als basis had)

boden hun vakkennis en collectiemateriaal rond het thema aan en werden structurele partners in de onderzoeksfase.

- Bij de realisatie van het project richtte de cultureel-erfgoedcel **structurele partnerschappen** op met o.a.
 - o Gemeente Merelbeke: samenwerking archiefdienst, samenwerking rond lezing 'Luchtschip ontploft boven Gent' op 21/11/14 (zie ook verder), samenwerking milieudienst tijdens Nacht van de Duisternis op 11/10/14 (zie ook verder).
 - o Stad Gent: samenwerking rond aanleveren historisch materiaal, aanleveren tickets STAM voor toeristisch arrangement, opname van STAM op fietslus, gebruik van pc's in STAM door bezoekers voor de website www.hetvliegveldvangontrode.be die het brede verhaal van het vliegveld brengt.
 - o Gemeente Wetteren, dienst Toerisme: samenwerking toeristisch arrangement (opname van bunkersite in toeristisch groepsaanbod van Wetteren), samenwerking rond gebruik van I-pads om site te bezoeken. In de zomermaanden kunnen de I-pads 7/7 ontleend worden in Wetteren (vanaf juni 2015) en in de wintermaanden via de gemeente Melle.
 - o Toerisme Scheldeland: samenwerking rond promotie en communicatie van toeristische arrangementen en van toeristische site in Gontrode.
 - o Werkgroep WO I van 36 leden bestaande uit experts over het vliegveld van Gontrode en inwoners van Gontrode. Alle beslissingen in kader van het project worden in samenspraak met de werkgroep genomen. De werkgroep kwam in 2014 zes keer samen.
 - o DSMG, documentatiecentrum voor streekgeschiedenis dr. Maurits Gysseling vzw: partner bij de organisatie van het publieksmoment in 2015.
 - o Regionaal Landschap Schelde-Durme: partner bij de inrichting van de site. Architecte Julie Decuyper stond in voor het ontwerp en gaf advies over beplanting en maacultuur.
- **Ontwikkeling van fiets- en wandelkaart** rond de bunkersite:
 - o Ontwikkeling van een wandellus van 5 km rond het vliegveld van Gontrode;
 - o Ontwikkeling van twee fietslussen die afzonderlijk en als geheel afgelegd kunnen worden. Een lus rond Sint-Amandsberg en de Westerbegraafplaats van 16 km en een lus rond Gontrode en Sint-Amandsberg van 31 km werden ontwikkeld via de fietsknooppunten langs markante plaatsen die in verband staan met de geschiedenis van het voormalige vliegveld.

De **2de projectfase** duurde van 1 juli tot 15 december en omhelsde de realisatie van duurzame en tijdelijke cultuurtoeristische eindproducten en de invulling van de educatieve website 'Kinderen in bezet gebied'.

- De **educatieve website 'Kinderen in bezet gebied'** werd ingevuld met lokale content over WO I van Melle. Via de website kunnen kinderen in een interactieve les leren over het dagelijkse leven tijdens WO I. De website bevat een kaart, getuigenissen van kinderen van

toen, thema's over het dagelijkse leven en een tijdslijn met de belangrijkste gebeurtenissen voor de regio. De website werd voorgesteld op een persmoment op 28/8/14 (25 aanwezigen). Op 15/10/14 werd de website voorgesteld op het inspiratiemoment voor klasprojecten rond de Eerste Wereldoorlog voor leerkrachten van de provincie Oost-Vlaanderen (30-tal aanwezigen). De website wordt in de loop van 2015 verder gepromoot in Melle.

- **Productie fiets- en wandelkaarten, panoramatafel:** selectie van tekst- en beeldmateriaal voor de fiets- en wandelkaart en de panoramatafel. De tafel komt bovenop de WO I bunker in Gontrode en vertelt het verhaal van het vliegveld in woord en in beeld. Op deze dragers is telkens de QR-code aangebracht die gescand kan worden en naar de website www.hetvliegveldvangontrode.be toeleidt.
- **Ontwikkeling website www.hetvliegveldvangontrode.be:** opbouw van een informatieve website over het vliegveld via 35 beelden. Elk beeld brengt een aspect van het verleden van het vliegveld. Via de QR-codes op de toeristische eindproducten (kaarten, panoramatafel) kunnen bezoekers ter plaatse diepgaande informatie over het vliegveld verkrijgen.
- **Ontwikkeling van het tijdelijk toeristisch arrangement:** in samenwerking met toerisme Scheldeland en toerisme Wetteren vond op 17/9/14 een informatieve bijeenkomst plaats voor de lokale horeca- en logieshouders in Melle. 4 uitbaters waren aanwezig. De uitbaters verspreiden de fiets- en wandelkaarten, bieden tickets aan van het STAM Gent en bieden de gasten een oorlogsmiddag in café 't Visserhuis. De toeristische dienst van de gemeente Wetteren ontwikkelt een uitstap binnen hun groepsaanbod rond de site van het vliegveld (fietstocht of bustocht). Dit arrangement wordt vanaf de zomer van 2015 aangeboden.
- **Opvolging inrichting bunkersite i.s.m. gemeente Melle:** de gemeente Melle maakt de WO I-bunker leeg i.s.m. Natuurpunt (de bunker blijft een schuilplaats voor vleermuizen). In de loop van 2015 wordt de bunker verder ingericht met de aanleg van een terras, afvoer van grondwater, plaatsing betonnen banken, aanleg beplanting.
- **Vorbereiding publieksmoment 7/6/15 i.s.m. DSMG en gemeente Melle:** planning van de busrit tussen Lovendegem en Gontrode werd opgemaakt. De bus volgt het traject dat piloot Warneford uitvoerde op 6 juni 1915 toen de zeppelin LZ37 werd neergehaald. Het voormalig vliegveld van Gontrode wordt op 7/6/15 geopend.

Lezingencyclus in kader van het project

- 23/03/14: 'Belgen maken bommen' i.s.m. HG Land van Rode en Davidsfonds Oosterzele in kader van de Nacht van de Geschiedenis. Lezing door Lucien De Smet. Er waren 63 deelnemers.
- 27/04/14: 'We konden ze zien vliegen' i.s.m. HV De Gonde en gemeente Melle in kader van Erfgoeddag 2014. Lezing door Henk Tyberghien. 74 geïnteresseerden namen deel.
- 11/10/14: 'Het vliegveld van Gontrode tijdens WO I' i.s.m. milieudienst gemeente Merelbeke en werkgroep WO I in kader van Nacht van de Duisternis. Presentatie over het vliegveld van Gontrode door de cultureel-erfgoedcel, lezing door prof. Kris Sterken over navigeren op

sterren, wandeling rond de bunkersite van Gonrode waarbij de contouren van het voormalig vliegveld verlicht werden met ledlichten. 100-tal deelnemers.

- 21/11/14: 'Luchtschip ontploft boven Gent' i.s.m. archiefdienst Merelbeke. Lezing over de crash van de LZ37 door Frederik Vanderstraeten. 75-tal deelnemers.

Basisdoelstellingen

Landelijk klein cultuurhistorisch oorlogserfgoed ontsluiten en toegankelijk maken voor een breed publiek.

- Ontsluiten en borgen immaterieel cultureel erfgoed over WO I.
- Ontwikkeling van een primair toeristisch-recreatief aanbod voor de gemeente Melle met een bovenlokale uitstraling.
- Aandacht voor vredeseducatie.
- Aandacht voor gemeenschapsvorming.
- Breed publiek kennis laten maken met digitale toepassingen.

De laatste fase van het project loopt van januari 2015 tot juli 2015.

De cultureel-erfgoedcel bezorgde een tussentijdse inhoudelijke en financiële declaratie aan het plattelandloket van de provincie Oost-Vlaanderen op 15 juli. De tweede en derde declaratie vinden plaats in 2015.

1.2.2 Inventarisatie religieus erfgoed

In 2014 werd een nauwe, goedwerkende samenwerking opgezet met de provincie Oost-Vlaanderen in het kader van de inventarisatie van het religieus erfgoed. Dit inventarisatietraject dat een beroep doet op vrijwilligers voor de inventarisatie van het religieus cultureel erfgoed geldt ook als pilootproject voor andere Oost-Vlaamse erfgoedcellen (o.m. Meetjesland, Land Van Dendermonde en Aalst).

In mei werd een oproep gelanceerd naar vrijwilligers via diverse kanalen (infomagazines gemeenten, informeel: infomagazine van de provincie Oost-Vlaanderen, via nieuwsbrief en website van de cultureel-erfgoedcel). Vervolgens werden bij een aantal vrijwilligers gepolst naar hun mogelijkheden en interessevelden (op 6/03, 8/07, 1/09 en 11/09).

Daarna organiseerde de cultureel-erfgoedcel een infosessie voor de geïnteresseerde vrijwilligers op 1/09.

Uiteindelijk werden 8 vrijwilligers en 1 stagiair (bij de provincie) ingezet voor de inventarisatie van het religieus cultureel erfgoed. Vijf vrijwilligers inventariseerden in de kerk van Munte. Zij startten op 17/11.

Een groep van 2 vrijwilligers en 1 stagiair ging vanaf 5/11 wekelijks aan de slag in de kerk van Gijzenzele voor de controle van de inventaris en het nemen van de bijhorende foto's. Een andere vrijwilliger maakte de foto's bij de inventaris in de kerk van Scheldewindeke. Op regelmatige

tijdstippen werd de werking van de vrijwilligers geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd.

Er werden plaatsbezoeken gebracht aan de kerken van Scheldewindeke, Balegem, Melle en Moortsele in het kader van de opmaak van een plan van aanpak op 14/02, 12/05, 13/06 en 21/10. De vrijwilligersvergoedingen werden grotendeels voorzien met middelen van de provincie en deels door de erfgoedcel.

1.3 Projecten waarbij de cultureel-erfgoedcel als partner optreedt

1.3.1 Inventariseren en schonen van de archieven van COO Oosterzele, KVLV Scheldewindeke en Samenwerkende Maatschappij Broedermin Balegem

In 2014 ging de cultureel-erfgoedcel twee structurele samenwerkingen aan met de archivariissen Sophie Bossaert en Kevin Van Huffel. Beide zijn gediplomeerd archivaris en verleenden hun vrijwillige samenwerking om de archieven van de Commissie voor Openbare Onderstand van de deelgemeenten van Oosterzele (Landskouter, Gijzenzele, Moortsele, Balegem, Oosterzele, Scheldewindeke), het archief van de KVLV Scheldewindeke en het archief van de Samenwerkende Maatschappij Broedermin Balegem te inventariseren, te schonen en te verpakken.

Het inventariseren en schonen van het **COO-archief van Oosterzele** gebeurde in samenwerking met de provincie Oost-Vlaanderen en het OCMW van Oosterzele. De provincie bracht € 1250 in om de vrijwilligersvergoeding van de archivaris te betalen. De cultureel-erfgoedcel stelde een laptop ter beschikking en had op regelmatige tijdstippen overleg met de archivaris in verband met de stand van zaken en de verdere opvolging. De inventaris is opgemaakt voor alle deelgemeenten, behalve Moortsele. De delen zijn ook geschoond. Het gaat over ongeveer 10 strekkende meter. Het verpakkingsmateriaal werd aangekocht door het OCMW van Oosterzele. Alles wordt in 2015 naar het Rijksarchief van Gent gebracht. Er vond overleg plaats tussen de gemeentesecretaris, de archivariissen en een erfgoedcoördinator op 9 september.

Het archief van de **KVLV Scheldewindeke** (2 strekkende meter) werd volledig geïnventariseerd en geschoond en geschonken aan het heemkundig genootschap Land van Rode. Er werd een overeenkomst afgesloten met de eigenaar zodat het archief op vraag geraadpleegd kan worden. De inventaris kan opgevraagd worden via de cultureel-erfgoedcel. De inventaris werd ingevoerd op Archiefbank Vlaanderen. Het archief kan geraadpleegd worden in het documentatiecentrum van het Heemkundig Genootschap Land van Rode.

Het archief van de Samenwerkende Maatschappij Broedermin Balegem werd geïnventariseerd, geschoond en verpakt in samenwerking met de eigenaar. De inventaris kan ingekeken worden via de cultureel-erfgoedcel, het Liberaal Archief van Gent en Archiefbank Vlaanderen. Het archief kan ook geconsulteerd worden in het Liberaal Archief van Gent waar het in bewaring gegeven werd. Er is een

overeenkomst met de eigenaar afgesloten. De cultureel-erfgoedcel kwam samen met de archivaris en het heemkundig genootschap Land van Rode op 13 januari en 28 maart in het Erfgoedhuis.

1.3.2 Gemeentemuseum Melle

In de loop van 2014 was er nog steeds geen duidelijkheid over een locatie om het gemeentelijk museum, archief en documentatiecentrum (GMAD) in onder te brengen. Deze beslissing wordt op politiek niveau genomen.

De gemeente Melle plande eind 2014 de oprichting van een werkgroep Erfgoed, als onderdeel van de cultuurraad. De werkgroep moet mee nadenken met de gemeente over de toekomst van het GMAD. De eerste vergadering is gepland begin 2015. De cultureel-erfgoedcel zal deel uitmaken van deze werkgroep en het GMAD begeleiden bij de opmaak van een collectieplan.

1.3.3 Communicatie en promotie Houtem Jaarmarkt

Fotowedstrijd #houtem jaarmarkt

De cultureel-erfgoedcel organiseert jaarlijks een actie om het immaterieel cultureel erfgoedelement Houtem Jaarmarkt te borgen en te promoten. In 2014 organiseerde de cultureel-erfgoedcel in samenwerking met de jaarmarktcoördinator de fotowedstrijd #houtemjaarmarkt die liep via de sociale media. De fotowedstrijd riep bezoekers op om hun impressies van Houtem Jaarmarkt vast te leggen en te delen via Facebook, Twitter of Instagram met de hashtag #houtemjaarmarkt. Op 2 juli 2014 vond een overleg plaats tussen de jaarmarktcoördinator en een erfgoedcoördinator i.v.m. de organisatie van de fotowedstrijd.

De fotowedstrijd werd via verschillende kanalen gecommuniceerd: de kanalen van de gemeente Sint-Lievens-Houtem (programmabrochure Houtem Jaarmarkt, nieuwsbrief, infomagazine), blog Houtem Jaarmarkt, kanalen cultureel-erfgoedcel (nieuwsbrief, website, sociale media), affiches bij lokale handelaren op en rond Marktplaats van Sint-Lievens-Houtem en in thematent, persberichten. Tijdens een radio-interview op Radio M fm die live uitzendde tijdens Houtem Jaarmarkt kwam de fotowedstrijd uitgebreid aan bod.

Via Tagboard werden alle beelden met #houtemjaarmarkt verzameld en getoond via een widget op de website van de cultureel-erfgoedcel en op grote schermen in de thematent op het Marktplaats van Sint-Lievens-Houtem. 101 beelden werden verzameld.

Een jury bestaande uit de jaarmarktcoördinator, de voorzitter van de cultuurraad, de communicatieambtenaar van Sint-Lievens-Houtem, een Houtemse fotograaf en een erfgoedcoördinator beoordeelde de beelden op basis van X-factor, originaliteit en representativiteit voor het ICE element Houtem Jaarmarkt door typische elementen als dieren, mensen, feest op te nemen in het beeld. Op 25 november kwam de jury samen en werd de winnaar gekozen. De winnaar ontving een smartphone, geschenken door een lokale elektrozaak uit Sint-Lievens-Houtem. De jury

koos ook een nummer twee en nummer drie die een geschenkencheque van de gemeente ontvingen.

Reflectie over de toekomst van Houtem Jaarmarkt

In opvolging van een eerste brainstorm in 2013 vond op 17 maart een vervolgvergadering plaats over een toekomsttraject voor Houtem Jaarmarkt. De jaarmarktcoördinator, het CAG, Tapis Plein en een erfgoedcoördinator namen hieraan deel. De doelstelling van de vergadering was om een strategie uit te denken om een breder draagvlak te creëren voor Houtem Jaarmarkt. Er werden ideeën geopperd om een communicatieve actie te ondernemen en feedback/inspiratie te vragen bij verschillende doelgroepen (bewoners, betrokkenen, politiek, verenigen...) over essentiële kenmerken van de jaarmarkt.

Een publieke bevraging heeft als doel een aantal acties te bepalen om de toekomst van Houtem Jaarmarkt op de lange termijn te garanderen en een hogere betrokkenheid te creëren bij de verschillende doelgroepen.

Een vervolg op dit reflectietraject werd in 2014 uitgesteld naar een later tijdstip.

1.4 Nationale erfgoedevenementen

1.4.1 Erfgoeddag 2014 – voorbereiding Erfgoeddag 2015

Erfgoeddag 2014 ‘Grenzeloos’

Op zondag 26 april 2014 vond de veertiende editie van Erfgoeddag plaats met als thema ‘Grenzeloos’. De cultureel-erfgoedcel trad opnieuw op als regionale coördinator en nam de inschrijvingen van de lokale activiteiten op zich. Er vonden zes activiteiten plaats in het Land van Rode. Goed voor een totaal van 876 bezoekers.

Erfgoedcel Viersprong organiseerde zelf ook een activiteit in samenwerking met GC De Kluize Oosterzele. *Fans of Land van Rode* toonde filmpjes waarin nieuwkomers (niet-Belgen) vertelden welk soort cultureel erfgoed hen opviel bij hun aankomst in Vlaanderen en meer bepaald in het Land van Rode. Welk soort cultureel erfgoed vonden ze merkwaardig? Zijn er gelijkenissen met hun eigen cultureel erfgoed? Welke gebruiken vonden ze eerder vreemd en hoe gaat het er in hun eigen cultuur aan toe? *Fans of Land van Rode* was geïnspireerd op het tv-programma *Fans of Flanders* en toont welk erfgoed nieuwkomers frappant of vreemd vinden en aan welk cultureel erfgoed zij zelf belang hechten.

In de namiddag programmeerde GC De Kluize de multiculturele voorstelling UMM van MT de Kolonie en Moussem voor kinderen vanaf vier jaar.

De cultureel-erfgoedcel verzorgde de lokale, publieksgerichte communicatie met betrekking tot Erfgoeddag: via het samenstellen van een regionale programmabrochure en de verspreiding ervan

(speciale editie krant van 't Rhodeland), het uitsturen van een extra nieuwsbrief, het verspreiden van diverse persberichten, het aankondigen van het programma via de website en de aankondiging in de gemeentelijke infobladen. In het kader van de uitbreiding van de projectvereniging vanaf 2015 werden ook de activiteiten van de gemeenten Lochristi en Destelbergen meegenomen in de communicatie.

Vorbereiding editie 2015 'Erf!'

Erfgoeddag 2015 gaat door op 26 april en heeft als thema 'Erf!'. In het kader van deze vijftiende editie van Erfgoeddag werd door de cultureel-erfgoedcel een inspiratietraject opgestart in de zomer van 2014. Een overlegmoment met het lokale cultureel erfgoedveld en de lokale coördinatoren van de verschillende gemeenten werd ingelast op 28 augustus 2014. Hier werd afgetoetst welke verenigingen eventueel een activiteit zouden organiseren en welke initiatieven de gemeenten zouden nemen. Er werd voor een deeltijma gekozen 'de appel valt niet ver van de boom' waarrond alle deelnemers zullen werken. Het doorgeven van ambachten, tradities, kennis ... van generatie op generatie zal in alle lokale activiteiten centraal staan.

Op 2 oktober 2014 werd een inspirerend bezoek georganiseerd door de cultureel-erfgoedcel aan de Herbert Foundation in Gent. De Herbert Foundation herbergt de collectie van Anton Herbert, kunstverzamelaar van moderne en postmoderne werken. Een deel van de collectie erfde hij over van zijn vader (Vlaamse expressionisten). In het kader van erven, doorgeven en transitie paste dit bezoek perfect binnen het thema 'Erf!'. Er namen een 12-tal geïnteresseerden deel aan het bezoek.

Op 8 oktober ging een 2de overleg met het lokaal cultureel-erfgoedveld door om verder af te stemmen over de geplande activiteiten en afspraken te maken in verband met de inschrijvingsprocedure.

1.4.2. Nacht van de Geschiedenis

De cultureel-erfgoedcel werkte voor de nacht van de geschiedenis op 25 maart 2014 samen met het Heemkundig Genootschap Land van Rode en het Davidsfonds afdeling Oosterzele. Ze organiseerden samen een lezing 'Belgen maken bommen' in het kader van het project 'het vliegveld van Gontrode tijdens WO I'. Er waren 107 deelnemers aanwezig in de parochiezaal van Gijzenzele. De cultureel-erfgoedcel nam deze activiteit mee op in haar reguliere communicatie (website, nieuwsbrief, infomagazine Merelbeke). (Zie ook punt 1.2.1)

1.4.3. Nacht van de duisternis

In samenwerking met de milieudienst van de gemeente Merelbeke en de werkgroep WO I organiseerde erfgoedcel Viersprong op 11 oktober een activiteit in kader van het project 'het vliegveld van Gontrode tijdens WO I' tijdens de Nacht van de duisternis. De cultureel-erfgoedcel lichtte het project toe en stippelde een wandeling uit rond het voormalig vliegveld. De contouren van het vliegveld waren zichtbaar gemaakt via ledlichtjes. Tijdens de nachtwandeling werden nachtdieren

gelost door een medewerker van het vogelasiel van Merelbeke en kregen de deelnemers een toelichting over de bunker als schuilplaats voor vleermuizen. Daarnaast gaf prof. Kris Sterken een toelichting over navigeren op sterren en konden de deelnemers door een sterrenkijker kijken. De avond lokte een 100-tal deelnemers. (Zie ook punt 1.2.1) De cultureel-erfgoedcel nam deel aan overlegmomenten in functie van de activiteit op 1 juli en 9 september met de milieudienst van Merelbeke en de werkgroep WO I.

2. Permanente werking

2.1 De cultureel-erfgoedcel als knooppunt voor kennis en expertise-uitwisseling, samenwerking en netwerking

2.1.1 Kenniscentrum en eerste aanspreekpunt

In 2014 kreeg de cultureel-erfgoedcel heel wat vragen (zowel telefonisch, per mail of via persoonlijk contact) van diverse aard. Er werd telkens werk van gemaakt om de vragen zo snel en nauwkeurig mogelijk te beantwoorden.

De cultureel-erfgoedcel kreeg gemiddeld 3,2 expertisevragen per week. Er waren vooral vragen naar informatie rond het lokale cultureel-erfgoed, naar ondersteuning bij het opzetten van WO I-herdenkingsprojecten en vragen over de inventarisatie van het religieus cultureel-erfgoed.

2.1.2 Omgevingsanalyse

De omgevingsanalyse vond plaats in kader van het beleidsplanningstraject 2015-2020. (Zie ook 2.2.3)

2.1.3 Vorming voor erfgoedactoren

De cultureel-erfgoedcel organiseerde volgende vormingsinitiatieven in 2014:

In het najaar van 2014 organiseerde de cultureel-erfgoedcel i.s.m. Heemkunde Vlaanderen een **vormingstraject rond vrijwilligersbeleid** voor verenigingen. De bedoeling van de vormingssessies was dat de deelnemende verenigingen na het traject beschikken over een actieplan rond het werven, onthalen, motiveren, evalueren van vrijwilligers.

Het traject bestond uit vier sessie met telkens een andere inhoudelijke focus:

- 28/8: de 'nieuwe' versus de 'oude' vrijwilliger; expertiseuitwisseling en brainstorm i.v.m. jongeren en erfgoedorganisaties. De deelnemers kregen de opdracht te peilen bij de medewerkers naar hun verwachtingen rond vrijwilligerswerk.
- 11/9: bespreking opdracht; structuurleer van een organisatie en flexibele benadering van vrijwilligers; delen 'good practices'.
- 25/9: medewerkersbeleid; ledenwerving als stap naar vrijwilligerswerking; actieplan rond vrijwilligers opzetten.
- 30/10: motiverend leiding geven aan vrijwilligers; actieplannen rond vrijwilligers bespreken en evalueren.

Het vrijwilligerstraject betrok twee heemkundige kringen en een medewerker van het Sociaal Huis Merelbeke die de sessies niet finaliseerde. De cultureel-erfgoedcel greep het traject aan om binnen

de organisatie een vrijwilligersbeleidsplan te formaliseren en uit te schrijven (Zie ook 2.1.6 vrijwilligerswerking).

In kader van het inventariseringstraject rond de inventarisatie van religieus erfgoed organiseerde de cultureel-erfgoedcel i.s.m. de provincie Oost-Vlaanderen op 23 oktober een opleiding over de invoer van de **inventaris religieus erfgoed in de databank erfgoedinzicht.be**. 7 vrijwilligers namen hieraan deel.

De cultureel-erfgoedcel participeert jaarlijks aan het overleg met **Vorming Plus Gent-Eeklo**, bibliotheek Oosterzele en de cultuurdienst van Oosterzele over mogelijke samenwerkingen rond vormingsinitiatieven. Op 22 januari vond het overleg plaats. De cultureel-erfgoedcel ondersteunt het vormingsaanbod communicatief en plande een vorming rond een website bouwen met Wordpress in 2015.

2.1.4 Vorming voor erfgoedcoördinatoren

Roos Coppens	Elisa De Puyseleyn	Ans Van de Cotte
24/09: infosessie nieuw onroerend erfgoeddecreet, Gent	13/05: CEST richtlijnen digitaliseren, FARO, Brussel	28/07: Infosessie PDPO III, Huis van de economie, Gent
27/09: Studiedag ETWIE 'Van affiche tot zakenkrant', Middelkerke	12/06: Indesign voor beginners, De Ambrassade, Brussel	2/09: het COMETA model, FARO, Brussel
7/11: Studiedag departement CJSM 'Kwaliteit in cultuureducatie', Brussel	2/09: het COMETA model, FARO, Brussel	10/10: Ontmoetingsdag Oost-Vlaamse kerkbesturen, STAM, Gent
9/12: Themadag EGC vrijwilligers, LAMOT, Mechelen	20/10: het OSCAR systeem, FARO, Brussel	14/10: Groot Onderhoud, Flagey, Brussel
	4/11, 13/11, 20/11: opmaak communicatieplan, FARO, Brussel	9/12: Themadag EGC vrijwilligers, LAMOT, Mechelen
	9/12: Themadag EGC vrijwilligers, LAMOT, Mechelen	

2.1.5 Overlegstructuren en projectwerkgroepen

Overlegstructuren op lokaal niveau

- **Raad van bestuur erfgoedcel Viersprong Land van Rode:** de raad van bestuur komt gemiddeld om de twee maanden samen. In 2014 werd er vergaderd op 22/01/14, 10/03/14, 14/05/14, 26/08/14, 1/10/14, 1/12/14, 10/12/14.

- **Dagelijks bestuur:** Het dagelijks bestuur bestaat uit de (erfgoed)coördinator en de voorzitter van de cultureel-erfgoedcel en vergadert op regelmatige basis. In 2014 kwam het dagelijks bestuur samen op 17/01/14, 12/02/14, 28/03/14, 21/05/14, 16/06/14, 04/08/14, 14/08/14, 29/09/14, 27/11/14.

- **Teamoverleg:** op regelmatige basis plant de cultureel-erfgoedcel een overleg in met de erfgoedcoördinatoren om interne informatie uit te wisselen en op de hoogte te blijven van de verschillende projecten binnen de cultureel-erfgoedcel. Het teamoverleg vond plaats op 13/01/14, 4/02/14, 16/06/14, 04/08/14, 14/08/14, 25/08/14, 29/09/14.

- **Reflectiegroep:** de reflectiegroep werd opgericht om de cultureel-erfgoedcel te ondersteunen en de inhoudelijke draagkracht te vergroten. Aangezien de reflectiegroep grotendeels is samengesteld uit lokale erfgoedactoren fungeert deze groep soms ook als overlegorgaan voor samenwerking rond bepaalde thema's (vb. Erfgoeddag, project Tracé Travak ...). De reflectiegroep komt gemiddeld om de twee maanden samen en bereidt adviezen voor de raad van bestuur voor. Er werd vergaderd op 3/03/14, 6/05/14, 25/08/14, 17/11/14. De agenda is dezelfde als de agenda van de raad van bestuur met uitzondering van personeelszaken.

- **Subsidiecommissie:** de subsidiecommissie kwam samen op 6/05 en 19/11. (Zie ook 2.2.1. ondersteuningsbeleid)

De cultureel-erfgoedwerking van het Land Van Rode stoelt hoofdzakelijk op de inzet van vrijwilligers, wat een specifieke aanpak vraagt. Er zijn weinig professionele spelers maar des te meer kleinschalige erfgoedactoren. Om overbevraging van steeds dezelfde vrijwilligers te voorkomen richtte de cultureel-erfgoedcel een aantal werkgroepen op per project.

De volgende werkgroepen liepen verder in 2014 of werden nieuw opgericht :

- **Reuzen in het land van Rode:** ook in 2014 was er regelmatig overleg tussen de cultureel-erfgoedcel, de reuzengemeenschappen en de scholen die deelnemen aan het reuzenproject. Er was ook overleg in het kader van de reconstructie/restauratie van bestaande reuzen. Specifiek voor de reuzen van Destelbergen, Heusden en Lochristi werden er interviews afgenomen met de betrokken reuzengemeenschappen, dit vooral in het kader van de mogelijke opzet m.b.t. een toekomstig reuzenproject.

Er werd bijeengekomen op: 17/03, 18/03, 19/03, 5/05.

Interviews m.b.t. het vergaren van informatie bij de reuzengemeenschappen van de gemeenten Destelbergen en Lochristi: 28/10, 3/11, 8/11, 17/11

- **Archievenoverleg:** in 2014 vond geen archievenoverleg plaats.
- **Stuurgroep Erfgoedbank:** De stuurgroep erfgoedbank kwam niet samen in 2014.
- **Stuurgroep Houtem jaarmarkt:** de stuurgroep kwam in 2014 twee keer samen. Op 17 maart kwam de stuurgroep met twee expertisecentra (CAG en Tapis Plein) samen i.v.m. een toekomstvisie voor de jaarmarkt en het creëren van betrokkenheid onder de bevolking. Op 2 juli was er een overleg met de jaarmarktcoördinator over de acties tijdens Houtem Jaarmarkt 2014 en de rol van de cultureel-erfgoedcel hierin. Een bijkomende juryvergadering werd gepland op 25 november voor de beoordeling van de fotowedstrijd #houtemjaarmarkt.
- **De Werkgroep WO I Melle** kwam samen op 30/04/2014, 23/06/2014, 23/09/2014 en 26/11/2014. De acties voor de herdenking van WO I werden voorgesteld evenals het PDPOII As3-project rond het vliegveld van Gontrode tijdens WO I. De werkgroep levert input voor de realisatie van het project en werkt eigen herdenkingsacties uit. Elk jaar wordt een herdenkingsactie voorzien in Melle (2014-2018).
- **Communicatieoverleg** met de communicatie-ambtenaren van de verschillende gemeentediensten: naar aanleiding van de stopzetting van de krant van 't Rhodeland organiseerde de cultureel-erfgoedcel op 23 april een overleg met de communicatieambtenaren van de vierspronggemeentes en de gemeentes die vanaf 2015 aansluiten. Op het overleg werden een aantal afspraken opgesteld rond het verlenen van redactionele ruimte aan erfgoedcel Viersprong in de gemeentelijke infobladen.
- **Overleg met cultuurambtenaren:** de cultuurambtenaren van de deelnemende gemeenten komen jaarlijks samen rond het actieplan en mogelijke samenwerkingen. In 2014 werd vergaderd op 13 juni over het beleidsplan 2015-2020, de afstemming rond WO I, het actieplan 2015, Erfgoeddag 2015 en de evaluatie van het projectsubsidiereglement. Een tweede vergadering vond plaats op 4 september in kader van een subsidieaanvraag voor het programma rond plattelandsontwikkeling PDPOIII. De nieuwe gemeentes Destelbergen en Lochristi werden hierbij telkens betrokken.
- **De stuurgroep Tracé Travak** werd ontbonden in 2014, na afloop van het project.

Overleg van de Oost-Vlaamse cultureel-erfgoedcellen en de provincie Oost-Vlaanderen

Sinds 2006 bestaat een structureel overleg tussen de provincie Oost-Vlaanderen en de Oost-Vlaamse cultureel-erfgoedcellen Gent, Waasland, Meetjesland, Aalst, Land Van Dendermonde, POLS en Viersprong Land Van Rode. In 2014 vond het Oost-Vlaams erfgoedcellenoverleg 2 keer plaats op 20/03 en op 20/11.

Op de agenda stond:

20/03: Goedkeuring verslag, afstemming erfgoedbanken – Erfgoedinzicht, afstemming ondersteuning, interne afstemming, beleidsplanning cultureel-erfgoedcellen, Wereldoorlog I in Oost-Vlaanderen: communicatie en collection days, depotbeleid, varia.

20/11: Erfgoedconvenants: toekomst, provincies: toekomst, complementair beleid + ondersteuningsbeleid, subsidiereglementen: stand van zaken, samenwerking Erfgoedbanken en Erfgoedinzicht, werkgroep Ovinob rond erfgoedcollecties: stand van zaken, depotbeleid: o.a. groepsaankoop depotmateriaal (stand van zaken en overzicht), WO I en EHBO, varia.

Oost-Vlaams erfgoedcellenoverleg (OVEO)

Sinds het voorjaar van 2013 komen de 6 Oost-Vlaamse intergemeentelijke erfgoedcellen samen op regelmatige basis. De Oost-Vlaamse cultureel-erfgoedcellen ondervonden de nood om meer af te stemmen en samen te werken, in hoofdzaak in het kader van de beleidsplanning 2015-2020. Maar ook voor projectmatige initiatieven zal in de toekomst structureler worden samengewerkt. Het overleg vindt afwisselend plaats bij een van de deelnemende cultureel-erfgoedcellen.

Op de agenda:

21/01: bezoek aan Archiefbank Vlaanderen

20/02: complementair ondersteuningsbeleid

19/06: beleidsplanning, organisatie, voorbereiding provinciaal overleg, projectvoorstel vluchtelingenwerk Vlaanderen, stavaza Leca kermistraject, stavaza Reuzen in Vlaanderen, varia

9/10: hoe wordt omgegaan met de besparingen, samenwerking met de provincie: erfgoedbanken, religieus erfgoed ..., voorbereiding ondersteuningsbeleid voor publicaties, Erfgoeddag, andere deelnames: Kinderkunstendag, Week van de Smaak, Seniorenweek, bibliotheekweek ...

11/12: Besparingen cultureel-erfgoedconvenants, adviesverlening convenanten, resultaten regioscreening door provincies, opmaak van een reglement voor lokale musea (advies Waasland), terugkoppeling overleg met POV, varia.

Overlegstructuren op Vlaams niveau

COP Beleid

De collegagroep beleid kwam vier keer samen in 2014 (op 11/02, 6/05, 19/09).

Op de agenda:

- 11/02: terugkoppeling vanuit het cultureel-erfgoedoverleg, beleidsplanning, ondersteuningsbeleid, voorstelling strategisch plan 2014-2016 CRKC, contactmomenten complementair cultureel-erfgoednetwerk, de stand van zaken van de themadag vrijwilligers en diversiteit, aanduiding nieuwe secretaris en voorzitter, varia.
- 6/05: belangenbehartiger/cultureel-erfgoedoverleg, beleidsplanning, rondetafelgesprekken, overleg digitaliseringsbeleid van het Agentschap, themadag vrijwilligerswerk (en een stukje diversiteit), brief reuzen in Vlaanderen om structurele partner te worden tegen betaling.
- 19/09: belangenbehartiger/cultureel-erfgoedoverleg.

COP websites

De cultureel-erfgoedcellen startten een overleg websites in het kader van de nieuwe erfgoedconvenanten en de vernieuwing van de huidige websites. Dit traject liep verder in 2014. Het traject loopt parallel met een traject om de huidige websites duurzaam te archiveren, in samenwerking met Packed vzw.

De werkgroep kwam in 2014 vijf keer samen. Op de agenda:

- 14/02: in kaart brengen noden en behoeften van een nieuwe website om tot een gemeenschappelijke eisenbundel te komen.
- 7/05: bespreking van het ontwerp van bestek, opgesteld i.s.m. Packed vzw + vastleggen van de te volgen procedure.
- 11/06: bespreking verwerking opmerkingen in bestek en opmaak van timing.
- 16/09: bespreking juridische procedure rond bestek, finaliseren technische eisenbundel in bestek, kostenestimatie ontwikkeling website.
- 17/12: invloed besparingen op ontwikkeling website, haalbaarheid van ontwikkeling eigen website via gratis platformen, toelichting praktijkvoorbeelden, timing.

Contactmomenten complementair erfgoedwerk

FARO organiseerde in het voorjaar van 2014 een aantal informele en kleinschalige 'contactmomenten' met vertegenwoordigers van het lokale, provinciale en Vlaamse erfgoedveld. De cultureel-erfgoedcel participeerde aan het contactmoment over de verhouding tussen erfgoed en toerisme op 14/05.

Op de agenda stond de uitwisseling van geplande acties op vlak van toerisme; een presentatie van Toon Berckmoes over *Erfgoed en toerisme, water en vuur?*; een groepsdiscussie over succesfactoren voor een geslaagde samenwerking tussen de sectoren en de verwachtingen van de deelnemers naar FARO vzw toe.

COP Digidoc

De COP Digidoc kwam in 2014 vier keer samen. Op de agenda:

- 13/02: COP digidoc in jaarverslag 2013, plaats digitalisering en beleidsperiode 2015-2020, aanbieders van digitale systemen, gebruik van multimedia touchscreens (zoals Tinkertouch)
- 08/05: studentenproject rond genealogie en gebruikte software, praktijkervaring werken met gemeenschappelijke erfgoedbank van provincie Antwerpen, oprichting kennisplatform voor het erfgoedveld.
- 18/09: terugkoppeling werkgroep websites, presentatie erfgoedbank erfgoedcel Hasselt, samenwerkingen VIAA en de cultureel-erfgoedcellen.
- 20/11: terugkoppeling VIAA en de cultureel-erfgoedcellen, project Nieuws van de Grote Oorlog (VIAA), voorzitter en data 2015.

COP Vrijwilligerswerk

FARO vzw richtte in het najaar van 2014 een bijeenkomst in voor de cultureel-erfgoedsector rond vrijwilligerswerk. Op basis van de publicatie 'ABC van het vrijwilligerswerk' werd op 11 september een eerste overlegmoment georganiseerd over de trends in het hedendaagse vrijwilligerswerk. De deelnemers dachten daarna in groepjes na over de uitdagingen/problemen m.b.t. vrijwilligerswerk. Op basis van de voorgestelde thema's vanuit de groep organiseert FARO vzw een programma waarop externe sprekers diverse onderwerpen toelichten en expertise delen.

Speakers' corner

De *Speakers' Corner* ging door op dezelfde data als de COP Beleid telkens in de namiddag. Op de agenda stonden de volgende punten:

- 11/02: acties t.b.v. lokaal cultureel-erfgoedbeleid, brochure: *hoera, een jubileum*, ICE: geplanden en lopende acties, varia.
- 19/09: contactmomenten complementair erfgoedwerk: eerste conclusies en aanbevelingen, erfgoedraden, duurzaam communiceren, opvolgen van jaarverslagen, projectvoorstel: herinneringen voor de toekomst (erfgoeddag 2015), ICE: stand van zaken van geplande en lopende acties, rondvraag en varia.

- 18/11: opvolging verslag vorige speakers' corner, acties t.b.v. lokaal cultureel-erfgoedbeleid, varia.

2.1.6 Vrijwilligerswerking- en beleid

Het cultureel-erfgoedveld van de erfgoedcel Viersprong bestaat voornamelijk uit vrijwilligers. Om de vrijwilligerswerking van de verenigingen te versterken organiseerde de cultureel-erfgoedcel i.s.m. Heemkunde Vlaanderen een vormingstraject rond vrijwilligersbeleid (zie ook 2.1.3). De cultureel-erfgoedcel greep het traject aan om voor de eigen organisatie een vrijwilligersbeleidsplan uit te werken en een aantal procedures rond vrijwilligersbeleid uit te schrijven. Het plan past in de doelstellingen rond het vrijwilligersbeleid zoals geformuleerd in het doelstellingenkader van de beleidsperiode 2015-2020. Het plan focust op de ingebedde vrijwilligers die werken in en voor de cultureel-erfgoedcel.

Op basis van een SWOT-analyse rond het huidige vrijwilligersbeleid schreef de cultureel-erfgoedcel een visie uit rond vrijwilligersbeleid in de organisatie. Het beleid werd verder in strategische en operationele doelstellingen vevat waaruit ook een aantal acties voortvloeien. De uitvoering van de acties verloopt binnen de beleidsperiode 2015-2020.

Daarnaast schreef de cultureel-erfgoedcel procedures uit rond de verschillende aspecten van vrijwilligersbeleid: werven, onthalen, motiveren, evalueren en exit van vrijwilligers. Het formaliseren van de processen versterkt het vrijwilligersbeleid en de praktische opvolging van de vrijwilligers.

De erfgoedcel had in 2014 12 vrijwilligers in dienst. Zij voeren verschillende taken uit zoals digitaliseren, invoeren in de erfgoedbank, schonen en inventariseren van archieven, administratieve taken en de inventarisatie van religieus erfgoed. De prestaties en wensen van de vrijwilligers worden op regelmatige basis opgevolgd via terugkoppelingsmomenten en de evaluatie van de taken. De opdrachten worden steeds afgestemd op de competenties van de vrijwilligers. In 2014 ging speciale aandacht en begeleiding uit naar een vrijwilliger met niet aangeboren hersenletsel (NAH) door de taken aan te passen aan de behoeften en capaciteiten. Er is daarbij eveneens ruimte voor feedback over de evolutie van de vrijwilliger naar zijn omgeving.

2.1.7 Ontmoetingsdag voor Oost-Vlaamse kerkbesturen

Op 10 oktober 2014 organiseerde de provincie Oost-Vlaanderen de ontmoetingsdag voor Oost-Vlaamse kerkbesturen. Aangezien in 2014 heel wat personeelsmiddelen werden ingezet in het kader van de inventarisatie van het religieus erfgoed was de ontmoetingsdag ook een belangrijk netwerkmoment voor de cultureel-erfgoedcel en de lokale kerkbesturen.

Het volledige programma kan hier geraadpleegd worden:

<http://www.faronet.be/kalender/ontmoetingsdag-oost-vlaamse-kerkbesturen-2014-religieus-erfgoed-in-beweging>

2.2 Beleidsplanning

2.2.1 Ondersteuningsbeleid: projectsubsidierегlement, uitleendienst, impulssubsidies Erfgoeddag, depotbeleid - groepsaankoop provincie Oost-Vlaanderen

a. Aanvraag projectsubsidies

In 2014 werd 16.000 EUR begroot voor de toekenning van subsidies binnen het projectsubsidierегlement. Er waren twee rondes voor het indienen van projectsubsidie-aanvragen: in mei en in november.

De adviescommissie adviseert de raad van bestuur met betrekking tot de toekenning van de subsidies. De raad van bestuur beslist over de uiteindelijke toekenning van de bedragen.

De adviescommissie werd samengesteld uit drie personen met expertise over lokale projectwerking en de werking van erfgoedverenigingen. De coördinator maakt deel uit van de commissie maar heeft geen stem. Zij geeft evenwel duiding bij de projecten indien nodig. De samenstelling van de commissie is als volgt: Ivan Raes, Martine Pieteraerens, Hanne Couckuyt, de coördinator van de cultureel-erfgoedcel (secretaris). De subsidiecommissie kwam samen op 8 mei 2014 en op 24 november 2014.

De cultureel-erfgoedcel ondersteunde de verenigingen bij de projectsubsidieaanvraag en verleende advies. Op 18 maart vond een overleg plaats met de vereniging Windeke in de WereldOorlogen i.v.m. de uitwerking van het project en de opmaak van het aanvraagformulier. Op 29 september vroeg de gezinsbond Vlierzele de cultureel-erfgoedcel om mee te brainstormen over de bouw van een nieuwe reus. De aanvraag werd uiteindelijk negatief beoordeeld en verkreeg geen subsidie. Op 21 oktober pleegde een erfgoedcoördinator overleg met Heemkunde Houtem en de archiefdienst van Sint-Lievens-Houtem over een lokaal WO I-project.

Vier cultureel-erfgoedprojecten dienden een subsidieaanvraag in voor de ronde van 1 mei 2014. De focus lag vooral op de herdenking van de Eerste Wereldoorlog. Ze ontvingen allemaal een projectsubsidie.

Goedgekeurde projecten indienronde 1 mei 2014

1. Melle in de Eerste Wereldoorlog - Heemkundige vereniging De Gonde
2. Het verloren gebaar in het landbouwerfgoed - Huys De Cocker
3. Rémi Bogaert - Vertelsels uit den Oorlog
4. Scheldewindeke in de Eerste Wereldoorlog - Windeke in de WereldOorlogen

Vier cultureel-erfgoedprojecten dienden een subsidieaanvraag in voor de ronde van 15 november 2014. Drie aanvragen werden goedgekeurd.

Goedgekeurde projecten indienronde 15 november 2014

1. Reconstructie Reus Pirlaflinka - feestcomité Den Berg
2. Harmonieën in het Land van Rode - De Muntenaar
3. Eerste Wereldoorlog in Sint-Lievens-Houtem - Heemkunde Houtem en cultuurraad Sint-Lievens-Houtem

Werkgroep evaluatie projectsubsidierglement

In 2014 richtte erfgoedcel Viersprong een werkgroep op rond de evaluatie en aanpassing van het huidige projectsubsidierglement.

In eerste instantie bezorgde de cultureel-erfgoedcel een enquête aan de stakeholders (verenigingen en personen) die sinds het bestaan van de cultureel-erfgoedcel een beroep deden op de projectsubsidies. 25 verenigingen kregen de kans feedback en suggesties te leveren i.v.m. het projectsubsidierglement. 56% van de bevroagden vulde de enquête in. De cultureel-erfgoedcel peilde naar het aanvraag- en evulatieformulier, de ondersteuning vanuit de cultureel-erfgoedcel bij de procedure, de indiendata, de subsidieerbare kosten, de uitbetaling van de projectsubsidie en de subsidiëringsvoorwaarden. De resultaten van de enquêtes werden mee verwerkt in het vernieuwde projectsubsidierglement.

De cultureel-erfgoedcel richtte een werkgroep in met de cultuurbeleidscoördinatoren van Destelbergen, Lochristi, Melle, Merelbeke, Oosterzele en Sint-Lievens-Houtem, de coördinator van erfgoedcel Land van Dendermonde, Gregory Vercauteren van FARO vzw en Martine Pieteraerens van de provincie Oost-Vlaanderen. Op 10 september dacht de werkgroep na over de optimalisatie van het projectsubsidierglement. Een vergelijking van de projectsubsidierglementen van alle cultureel-erfgoedcellen, de resultaten uit de enquête en de pijnpunten in het huidige projectsubsidierglement stonden op de agenda. De suggesties van de werkgroep werden mee opgenomen in het vernieuwde projectsubsidierglement.

De reflectiegroep keurde het ontwerp projectsubidierglement goed op 17 november, de raad van bestuur op 1 december. Het reglement is van kracht vanaf 2015.

Erfgoedcel Viersprong maakte eveneens deel uit van de werkgroep ondersteuningsbeleid van de erfgoedcel Land van Dendermonde die op 13 oktober samenkwam.

b. Uitleendienst

De uitleendienst van de cultureel-erfgoedcel ondersteunt het cultureel-erfgoedveld bij onderzoek en projectwerking door gratis materiaal uit te lenen. Opnametoestellen, een A3- en A4-scanner, digitaal fototoestel, beamer ... zijn beschikbaar. In 2014 deden 9 verenigingen een beroep op de uitleendienst.

c. Impulssubsidies Erfgoeddag

Voor de organisatie van een activiteit op Erfgoeddag kunnen de cultureel-erfgoedverenigingen een beroep doen op een impulssubsidie van 300 EUR. Hiermee kunnen ze bepaalde kosten dekken zoals communicatiekosten, kleine benodigdheden, huur van een zaal ... Voorwaarde is dat de activiteiten door het nationaal kwaliteitscomité goedgekeurd zijn. In 2014 deden de Muntenaar en Heemkunde Houtem een beroep op deze subsidie.

d. Depotbeleid – groepsaankoop provincie Oost-Vlaanderen

De provincie Oost-Vlaanderen organiseerde voor de derde maal in het kader van hun depotbeleid, een groepsaanbod verpakkings- en conserveringsmateriaal voor Oost-Vlaamse erfgoedbeheerders. De provincie kocht materiaal aan en bood erfgoedzorgers de kans om daarvan mee te genieten. Door de bestellingen van alle Oost-Vlaamse erfgoedbeheerders te bundelen, kon de prijs gedrukt worden. Ter ondersteuning van de erfgoedzorgers droeg de cultureel-erfgoedcel financieel bij aan de groepsaankoop.

In samenwerking met de provincie Oost-Vlaanderen werd dit aanbod naar alle erfgoedzorgers binnen het werkingsgebied gecommuniceerd. Er werd ook een infosessie georganiseerd door de erfgoedcel Viersprong op 19 mei in zaal het Ijzeren Hekken in Oosterzele. Er waren 4 geïnteresseerden aanwezig.

Uiteindelijk kwamen twee aanvragen binnen die goedgekeurd werden: de kerkfabriek van Destelbergen en Huys De Cocker in Melsen.

2.2.2 Jaarverslag 2013

In het voorjaar van 2014 werd het jaarverslag 2013 met bijhorende toelichting opgesteld dat eind maart 2014 werd ingediend.

2.2.3 Opmaak beleidsplan 2015-2020

Op 1 april 2014 werd de aanvraag van een werkingssubsidie voor de uitvoering van een lokaal cultureel-erfgoedbeleid van de projectvereniging Viersprong ingediend bij het Agentschap Kunsten en Erfgoed voor de zes gemeenten Melle, Merelbeke, Oosterzele, Sint-Lievens-Houtem, Destelbergen en Lochristi. Het beleidsplanningstraject dat opgestart was in 2013 werd daarmee beëindigd. De laatste fase bestond voornamelijk uit eindredactie.

De convenantsaanvraag werd voorgelegd aan de reflectiegroep op 3 maart 2014 en definitief goedgekeurd op de raad van bestuur van 10 maart 2014. Een kopie werd ter inzage verspreid naar alle betrokken gemeenteraadsleden. Zowel het voorbereidende werk als de definitieve aanvraag zijn raadpleegbaar via de website van de cultureel-erfgoedcel.

Op 22 mei 2014 werd een afvaardiging van de projectvereniging Viersprong uitgenodigd om de aanvraag toe te lichten voor de beoordelingscommissie cultureel-erfgoedprojecten en cultureel-erfgoedconvenants. Bertrand Vrijens (voorzitter), Elisa De Puyseleyn en Roos Coppens (erfgoedcoördinatoren) lichtten de aanvraag toe en beantwoordden de gestelde vragen.

Op 28 november 2014 nam de Vlaamse regering de beslissing de aanvraag voor het sluiten van een cultureel-erfgoedconvenant van de projectvereniging Viersprong te honoreren met een bedrag van 164.360 EUR aan werkingssubsidie per jaar.

2.2.4 Ronde van de cultuurraden en de lokale adviesraden

Naar aanleiding van de nieuwe beleidsperiode 2015-2020 deed de cultureel-erfgoedcel de ronde van de cultuurraden in de gemeentes van het Land van Rode en in Destelbergen en Lochristi. Er werd een presentatie gegeven over de realisaties van de cultureel-erfgoedcel en de krijtlijnen van de nieuwe beleidsperiode. Volgende cultuurraden werden bezocht: 19 mei in Oosterzele, 5 juni in Merelbeke, 10 juni in Melle, 22 september in Sint-Lievens-Houtem, 24 november in Destelbergen. De cultuurraad van Lochristi in december werd afgelast. Het agendapunt wordt naar 2015 verplaatst. De cultureel-erfgoedcel lichtte het nieuwe beleidsplan 2015-2020 ook toe op de gemeenteraadscommissie cultuur van Merelbeke op 20 mei en de gemeenteraad van Oosterzele op 2 juli.

2.3 Communicatie

In 2014 werd de communicatie gestroomlijnd en trof de cultureel-erfgoedcel de nodige voorbereidingen i.v.m. de communicatieacties van de nieuwe beleidsperiode.

2.3.1 Website en nieuwsbrief

Op de portaalsite www.erfgoedcelviersprong.be kunnen zowel de erfgoedsector als het publiek terecht voor informatie over cultureel-erfgoed en het cultureel-erfgoedbeleid in het werkingsgebied van erfgoedcel Viersprong.

De cultureel-erfgoedcel maakte deel uit van de COP websites (zie ook 2.1.5) die tot doel had de technische eisen van een nieuwe gemeenschappelijke website (back end) te bepalen en uit te schrijven in een bestek.

In het begin van elke maand verstuurt de erfgoedcel een nieuwsbrief naar de geabonneerden. 13 nieuwsbrieven werden verstuurd. Eind 2014 telde de erfgoedcel 906 geadresseerden, een stijging van 20% ten opzichte van vorig jaar. De erfgoedcel behoudt een opening rate van gemiddeld 35%.

De website van de erfgoedcel kende in 2014 een jaarlijks gebruikersaantal van 7.008 gebruikers (unieke en terugkerende gebruikers). De gemiddelde bezoekduur is 1:51 minuten. 32% van de

bezoekers zijn terugkerende bezoekers. 66% van de bezoekers komt via Google op de website, 20% surft meteen naar de website.

2.3.2 Sociale media

Facebook

Sinds 2011 heeft de cultureel-erfgoedcel haar eigen facebookpagina. Via de facebookpagina geeft de erfgoedcel vrienden een blik achter de schermen van de cultureel-erfgoedcel en communiceert ze over activiteiten, oproepen, nieuwsberichten en cultureel-erfgoedgerelateerde thema's. Via Facebook verspreidt de cultureel-erfgoedcel eveneens nieuws uit het cultureel-erfgoedveld. In 2014 telde erfgoedcel Viersprong 498 vrienden.

Twitter

Erfgoedcel Viersprong beschikt over een Twitteraccount waarlangs de cultureel-erfgoedcel voornamelijk persberichten de wereld in stuurt. In 2014 telde erfgoedcel Viersprong 60 volgers.

Instagram

Sinds 2014 heeft de cultureel-erfgoedcel ook een account op de socialenetwerksite Instagram. Erfgoedcel Viersprong bouwde een volgersaantal van 27 personen op en postte 34 beelden.

2.3.3 De krant van 't Rhodeland

De krant van 't Rhodeland is een laagdrempelig format waarin cultureel-erfgoednieuws en projecten van erfgoedcel Viersprong aan bod komen. De krant werd in april 2014 de laatste keer huis aan huis verspreid in het werkingsgebied (26.000 exemplaren).

De krant stond in het teken van Erfgoeddag 2014 met als thema Grenzeloos en deed dienst als de regionale programmabrochure (zie ook 2.3.4). Naast Erfgoeddag werd uitgebreid aandacht besteed aan het project over het vliegveld van Gontrode en de uitbreiding van de cultureel-erfgoedcel. De vaste rubrieken in de krant (Achter de schermen, opsporing verzocht, oud≠out, STOP! Bewaren voor de toekomst) gaven een platform aan diverse erfgoedspelers en sensibiliseren het publiek rond cultureel-erfgoed op een toegankelijke manier.

2.3.4 Regionale programmabrochure Erfgoeddag

Het aprilnummer van de krant van 't Rhodeland (zie ook 2.3.3) besteedde aandacht aan Erfgoeddag 2014 met als thema Grenzeloos en nam alle activiteiten van het werkingsgebied (en de nieuwe gemeentes Destelbergen en Lochristi) op in een handig overzicht.

De krant werd huis aan huis gebust in de vierspronggemeentes en werd daarnaast verspreid onder de bibliotheken, cultuurcentra, toeristische infopunten, gemeentebesturen en onder de deelnemende verenigingen.

Het regionale programma werd daarnaast ook via een minisite op www.erfgoedcelviersprong.be, een extra nieuwsbrief, de websites en infomagazines van de gemeentes en persberichten bekend gemaakt aan het brede publiek.

2.3.5 Markten en beurzen

De cultureel-erfgoedcel was aanwezig op de Cultuurmarkt Gent van 13 september die dit jaar in het teken van duurzaamheid stond.

Daar werd de algemene werking van erfgoedcel Viersprong toegelicht en werden diverse publicaties, folders en andere promotiemiddelen van diverse erfgoedverenigingen ter beschikking gesteld van het grote publiek.

2.3.6 Pers en gemeentelijke infokanalen

De cultureel-erfgoedcel verstuurt persberichten naar de lokale pers naar aanleiding van activiteiten, vormingen of nieuwsberichten. In 2014 verscheen de erfgoedcel 66 keer in de pers.

2.3.7 Houtem Jaarmarkt

De cultureel-erfgoedcel ondersteunde mee de communicatie rond Houtem Jaarmarkt. Via de blog van Houtem Jaarmarkt, de erfgoedbank en de fotowedstrijd #houtemjaarmarkt (zie ook 1.3.3) ondersteunde erfgoedcel Viersprong de promotie en communicatie rond het ICE-element.

2.3.8 Huisstijl erfgoedcel Viersprong

In kader van de uitbreiding van erfgoedcel Viersprong Land van Rode met de gemeentes Destelbergen en Lochristi dacht de cultureel-erfgoedcel met het cultureel-erfgoedveld na over een nieuwe naam en bijhorend logo/huisstijl. Op vraag van het cultureel-erfgoedveld behield de cultureel-erfgoedcel de naam 'erfgoedcel Viersprong'. 'Land van Rode' wordt vanaf 2015 geschrapt aangezien de benaming niet opgaat voor de twee nieuwe gemeentes. De naamsbekendheid die de cultureel-erfgoedcel al opbouwde onder de noemer 'viersprong' gaat door het behoud ervan echter niet verloren.

In augustus verspreidde de cultureel-erfgoedcel een offerteaanvraag voor de ontwikkeling van een nieuw logo en bijhorende huisstijltoepassingen. De opdracht werd gegund aan Die Keure. Op 4 november vond een overleg plaats met de leverancier i.v.m. de specificaties van de huisstijltoepassingen en de ontwikkeling van een kennismakingsflyer over de werking van de cultureel-erfgoedcel.

Eind 2014 maakte de cultureel-erfgoedcel een kennismakingsflyer op waar op een laagdrempelige manier weergegeven wordt wat cultureel-erfgoed is en wat erfgoedcel Viersprong doet. De flyer wordt in 2015 verspreid.

2.4 Administratieve taken

De cultureel-erfgoedcel staat in voor een aantal administratieve taken zoals: loonadministratie, opmaak facturen, controle op de boekhouding, bestelling kantoormateriaal, administratie m.b.t. verzekeringen, verzenden van bestellingen, enz.

2.5. Stagebegeleiding

Van oktober tot december liep Dennis Marien, student publieksgeschiedenis Ugent stage bij de cultureel-erfgoedcel. Dennis hield zich vooral bezig met onderzoek naar de reuzen van de in 2015 nieuw aansluitende gemeenten Destelbergen en Lochristi en het interviewen van de betrokken reuzengemeenschappen (zie ook 2.1.5 reuzen in het land van Rode).

Dennis werd begeleid, opgevolgd en geëvalueerd door de coördinator erfgoedcel.

3. Erfgoedcel Viersprong Land van Rode in de pers

De cultuureel-erfgoedcel verscheen verschillende keren in de lokale en regionale pers.

Een overzicht:

<i>Datum</i>	<i>Krant</i>	<i>Titel</i>
3 januari 2014	Nieuwsblad online	Expo zet pendelaar in de kijker
Januari 2014	Infomagazine Merelbeke	Publicatie en tentoonstelling
3 januari 2014	Het Laatste Nieuws	Oude beelden van Tuinstraat gezocht
8 januari 2014	Nieuwsblad online	Heemkunde Houtem neemt vliegende start met eerste boek (+ opening Tracé Travak)
10 januari 2014	Het Nieuwsblad	Bakkeren om rozijnenbroden
14 januari 2014	Het Laatste Nieuws	Café Travak bij Pallieter
18 januari 2014	Het Laatste Nieuws	Heemkunde Houtem uit startblokken
Februari 2014	Infomagazine Melle	Tuinstraat, winkelstraat: een kabas vol verhalen
7 februari 2014	Nieuwsblad online	Werkgroep Genealogie en De Gonde organiseren jaarlijkse drink
11 februari 2014	Nieuwsblad online	Tracé Travak naar pastorie Munte
12 februari 2014	Het Nieuwsblad	Tracé Travak naar pastorie Munte
20 februari 2014	Nieuwsblad online	Sint-Jozefschool houdt berentradiatie hoog
21 februari 2014	Het Nieuwsblad	Erfgoedcel Viersprong Land van Rode breidt uit
Maart 2014	Infoblad Oosterzele	Erfgoeddag 2014 in het Land van Rode met als thema Grenzeloos
8 maart 2014	Het Nieuwsblad	Infopunt aan vliegveld Gontrode
8 maart 2014	Het Laatste Nieuws	Beer Maarten bevriend met leerlingen
22 maart 2014	Het Nieuwsblad	Tracé Travak naar Caritas
April 2014	Infomagazine Sint-Lievens-Houtem	Erfgoeddag 2014
April 2014	Infomagazine Merelbeke	Grenzeloze erfgoeddag op zondag 27 april
5 april 2014	Het Laatste Nieuws	Extra leden voor Erfgoedcel
5 april 2014	Het Nieuwsblad	Erfgoeddag 2014 'we konden ze zien vliegen'
11 april 2014	De Beiaard	Boeiende verhalen over WO I
17 april 2014	Het Nieuwsblad	Erfgoeddag in het Land van Rode
25 april 2014	De Beiaard	Erfgoeddag in onze regio
26 april 2014	Het Laatste Nieuws	Erfgoeddag blikt terug op de Grote Oorlog
8 mei 2014	Het Laatste Nieuws	Leerlingen Landelijke Steinerschool ontvangen hoog bezoek
13 mei 2014	Het Laatste Nieuws	Inrichting vliegveld Gontrode kan

	Erfgoedcel	starten
21 mei 2014	Het Nieuwsblad	Vlierzeelse beer terug naar de bakermat
21 mei 2014	De Streekkrant	Hoog bezoek op Steinerschool
23 mei 2014	De Beiaard	Maarten De Beer
27 mei 2014	Het Nieuwsblad	De erfgoedcel digitaliseert jouw erfgoed
Mei 2014	Infomagazine Oosterzele	Beleg veilig bij erfgoedbank Land van Rode!
27 juni 2014	De Beiaard	Erfgoedcel Viersprong wordt uitgebreid
Juli 2014	Infomagazine Oosterzele	Vrijwilligers gezocht
Juli 2014	Infomagazine Merelbeke	Vrijwilligers voor religieus erfgoed gezocht
September 2014	Infomagazine Merelbeke	Erfgoedbankautomaat te gast in de bibliotheek van Merelbeke
September 2014	Infomagazine Melle	Melle tijdens de Grote Oorlog
3 september 2014	Het Laatste Nieuws	Nieuw educatief pakket over WOI
3 september 2014	Het Nieuwsblad	Film brengt boeiende Tuinstraat weer tot leven
6 september 2014	Het Nieuwsblad	Film brengt bloeiende Tuinstraat weer tot leven
4 september 2014	Het Nieuwsblad	Erfgoedcel Viersprong Land van Rode bezoekt Herbert Foundation
17 september 2014	Streekkrant	Educatief pakket over WOI
23 september 2014	Het Laatste Nieuws	Melle herdenkt honderd jaar WOI
26 september 2014	Het Nieuwsblad	Chiro Melle is 125 jaar jong
Oktober 2014	Informeel	Erfgoed zkt vrijwilliger
Oktober 2014	Landskouterse Post	Tentoonstelling Tracé Travak in sporthal
Oktober 2014	Infomagazine Sint-Lievens-Houtem	#houtemjaarmarkt fotowedstrijd
Oktober 2014	Infomagazine Melle	Activiteit op Erfgoeddag?
17 oktober 2014	Het Nieuwsblad	Subsidies voor erfgoedactiviteit
November 2014	Infomagazine Sint-Lievens-Houtem	Ontvang 300 euro subsidie voor een erfgoedactiviteit
November 2014	Infomagazine Merelbeke	Zeppeling LZ/37
November 2014	Infomagazine Oosterzele	Bouw een website voor je vereniging met Wordpress
November 2014	Landskouterse Post	Fotowedstrijd #houtemjaarmarkt
7 november 2014	De Beiaard	Fotowedstrijd
7 november 2014	De Beiaard	Fotowedstrijd
8 november 2014	Het Laatste Nieuws	Fotowedstrijd Jaarmarkt
8 november 2014	Het Nieuwsblad	Fotowedstrijd over de jaarmarkt
11 november 2014	Radio M FM	Radio-interview over fotowedstrijd en Houtem Jaarmarkt
4 december 2014	Het Nieuwsblad	Erfgoedcel Viersprong breidt uit maar moet fors besparen
8 december 2014	Het Laatste Nieuws	Subsidies voor tuinbouwverleden
9 december 2014	Het Laatste Nieuws	Erfgoedcel breidt uit en bespaart
December 2014	Landskouterse Post	Erfgoedcel moet besparen en breidt uit tot Destelbergen en Lochristi
18 december 2014	Het Laatste Nieuws	Ulrik neemt mooiste foto op jaarmarkt
24 december 2014	Het Nieuwsblad	Mooiste jaarmarktfoto's winnen prijs

26 december 2014	De Beiaard	Win 300 euro
26 december 2014	De Beiaard	Ulrik wint fotowedstrijd jaarmarkt

ERFgoedcel
VIERSPRONG
Land van Rode

